

ETH DIARI

Numerò 32
Dissabte 13 de hereuèr 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

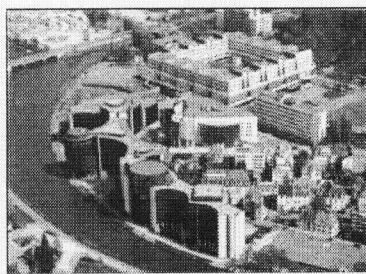
ETH CONSELH GENERAU D'ARAN SIGNE UN CONVÈNI DE COLLABORACION TAMB ETH PROMOTOR DER *ESPACI OCITAN*

organisme Assessorat Economia Montana. Coma se pòt veir qu'ei un projècte canalizat a traucers de diuersi nivèus administratius: Comunitat Europèa, Piemont, dues províncies, dotze *valades* e un ajuntament, eth de Dronier. Aguest darrèr qu'ei er organisme politic tamb eth quau a signat un acòrd d'entesa eth sindic

ETH sindic Barrera signèc eth passat dia 10 de hereuèr un **protocòu d'entesa**, coma convèni de colaboracion lingüística, cultura e telematica tamb era Comunitat Montana Val Maira, amiada e representada peth senhor Marian Allocco, que tanben ei eth responsable dera entitat **Espaci Occitan**.

Era entitat territoriala

Era Comunitat Montana (CM) Val Maira ei ua sòrta de conselh comarcau dera Val Maira, ua des dotze **Valadas**

Occitanas deth Piemont italian. Aguest organisme de nivèu comarcau ei eth promotor e gestor d'un projècte civicocultura e lingüistic nomenat **Espaci Occitan**.

Es promotors deth projècte

Era CM Val Maira, tamb sedença ena localitat de Dronier, ei ua dinamica entitat comarcau que posse eth projècte **Espaci Occitan** a compdar de tres elements fundamentaus. Eth primèr qu'ei sajar d'involocar es autas comunautats des *valades* occitanes en projècte, en particular es dera província de Coni e tanben es dera província de Torin. Eth dusau qu'ei arténher -çò que j'an hèt- ua ajuda dera Union Europèa, balhada pera Comission de Brussèlles a partir dera iniciatiua comunitària Interreg II. Aguesta ajuda, canalizada pera institucion regional italiana deth Piemont, en concret, per

d'Aran.

Eth projècte a un tresau element fundamentau qu'ei eth d'auer arrenhut ua sedença centrau entath projècte en Dronier. A compdar d'ua grana casèrna vielha des soldadi de montanha s'a ua infraestructura immobiliària que potèncie eth projècte e qu'ei era base deth supòrt economic dera comunitat, pr'mor que d'ua despena iniciiau entà reconstruir era bastida e apraià-la, d'uns 120 milions de pessetes, era Comunitat n'a finançat eth 75%, e era rèsta ac an hèt d'altres institucions territoriaus com es comunitats *montanes* o es províncies.

Eth projècte d'Espaci Occitan

Aguest ei un projècte ben finançat e que s'a mercat coma filosofia centrau estructurar un servici cultura e toristic entàs Comunitats Montanas. E a en projècte un Institut d'Estudis Occitans, un Musèu Sonòr dera Lengua Occitana, un Centre Toristic e ua

Botiga der Espaci. Totes aguestes iniciatiues vòlen devier un projècte entath desenvolupament economic deth territòri des *Valadas*, un desenvolupament que diden s'a de basar ena identitat occitana, tan cultura e economica.

Er acòrd der Espaci Occitano-Catalan

Tant eth document soscrit coma propòsta de colaboracion (qu'es nòsti lectors pòden lièger complet e en exclusiva en ua auta seccion deth diari d'auè), com era filosofia des occitans promotors der Espaci Occitan, ei plantejar er acòrd soscrit peth sindic d'Aran com un acòrd que s'encastre en nomenat **Espaci Occitano-**

Catalan. De hèt chòque aguesta concepcion. Mès ei ena linha tamb es promotors de Dronier que tostem an vist er **Espaci Occitan** com ua plataforma de projèctes tamb tres associadi: es Valadas, Occitania granda e era Occitania catalana.

Eth protocòu d'entesa

En linhas generaus s'a mercat un protocòu d'entesa, qu'ath delà d'especificar es parts signantes e era filosofia de hons en que se botge er acòrd de colaboracion, s'expliciten activitats concretes de colaboracion cultura e scientifica respècte dera lengua, era telematica, eth comèrc electronic e tota ua voluntat de proposar projèctes comuns entà aquerir finançament des hons estructuraus europèus, e exprèsse tanben era voluntat de convocar un eurocongrès avendidor occitano-catalan deth 2000.

Acòrd com aranesi o coma catalans?

Chòque qu'eth sindic d'Aran sigue era part catalana e eth president dera comunitat *montana* era part occitana, tau com exprèsse era filosofia deth mentat **Espaci Occitano-Catalan**.

En pactar tamb es occitans des Valades, eth sindic d'Aran signe coma catalan e pas coma aranesi. Certanament que

i a tota ua sòrta de denominacions: italians, piemontesi, membres des *valades*, occitans solament, occitans catalans, espanhòus, catalans e aranesi. Tota ua *filigrana* entà arténher sense problèms mès pressupòst, eth silenci des Estats, eth tutelatge dera Generalitat e er èster o non-èster deth Conselh Generau d'Aran.

Er acte en Parlament europèu

Er acòrd se signèc en Parlament

europèu, qu'a era sedença en Estrasborg, tamb era enguarda atenta des eurodeputats convergents e era aprovacion dera Generalitat. Tot e qu'eth finançament deth projècte **Espaci Occitan** non ges deth Parlament europèu, s'es-cuelhèc aguesta institucion pes grans facilitats que dèren eurodeputats com eth senhor Vallvé, que ja ei en plia campanha electorau. Ath delà, eth sindic cerquèc aquerò que se'n ditz era *fòto-oportunitat*, que consistís en dar era man a un naut cargue, coma hec tamb eth president deth Parlament europèu, eth senhor José Maria Gil Robles entà gèsser enes mieis de comunicacion. Que cèrtament, atau ac recuelhec era premsa dera ciutat de Lhèida, era unica convidada entà hèr era fòto, en tot qu'es mieis de comunicacion deth país demoraem ofciaument sense cap tipe d'informacion. Ua curiosa manèra de hèr, en democràcia, colaboracions, diplomàcia e protocòu.

Conselh Generau d'Aran
Comunitat Montana Val Maira

PROTOCÒU D'ENTESA

Eth concèpte dera naua Euròpa deth millènni que ven pòt èster definit com er espaci ideau d'amassada d'interessi culturaus e economics, d'identificacion e apropament de lengües, entremieges istoriques, programes sociaus, testimoniatsges.

Er Espaci Occitano-Catalan, coma part centrau der arc latin, ei definit per elements d'ua fòrta identitat culturau, potencialitat d'aument social e espendiment economic, volentats d'empredors taus com aufrir importantes contribucions tàs processis d'integracion previsti pera Union Europèa.

Laguens d'ua Euròpa qu'avalòre cada territòri sòn, totes es sues potencialitats, tant es economics com es culturaus, cada recors uman e social, er Espaci Occitano-Catalan pòt devier un laboratòri entà experimentar era possible amassada entre economia e identitat.

Un espaci qu'acace era sua defensa o mantienement, mès tanben espendiment, augment, e que vò preparar un plan d'oportunitats a on eth mon occitano-catalan se poderà identificar, afairà-se e reapropià-se dera sua foncion tanben gestionau.

En un contèxte com aguest ei a **(Contunhe darrèr)**

on pensam plaçar es finalitats generaus e es objectius concrets der acòrd strategic entre territòris des Tèrras Nautas occitano-catalanes, ben lèu, territorialament luenhades, mès ben a pròp en çò que hè ath sentiment comun des pòbles, enes sòns problèmas e valors.

Un desfiament que cau plan mestrejar tamb era finalitat de desvolopar en maxim nivèu, ath madeish temps, mos pòt servir entà controlar tanben es possibilitats de comunicacions des naues tecnologies en tot meté-les ath servici d'ua articulada, captivadora e grana experiéncia dera istòria comuna.

Eth Conselh Generau d'Aran, ena persona deth sindic d'Aran, Carlos Barrera Sánchez, e era Comunitat Montana Val Maira, ena persona deth president Marian Allocco, responsable der Espaci Occitan (Valadas Occitanas), soscriuen eth següent protocol d'entesa.

Er acòrd a coma finalitat era creacion d'amassades de trabalhs entà un projècte comun occitano-catalan, e tanben era melhora e innovadora utilizacion des hons estructurals entà naues iniciatius comunitàries previstes pera Comission Europèa (Agenda 2000).

Era collaboracion cultura e scientifica se harà, en ua primèra fase sus:

a) Ua propòsta de normalizacion dera lengua occitana a realisar

tanben gràcies ara collaboracion tamb es components institucionaus e culturaus de tot er espaci occitano-catalan.

b) Era creacion d'un lòc telematic (plana electronica) dedicat as valors istorics e arquitectonics pròpris dera "via occitano-catalana" der art romanic e gotic e ara sua promocion entà finalitats comunes toristiques.

c) Era creacion d'un lòc telematic (amassa tamb eth darrèr) dedicat ara activitat de comèrç electronic (e-comèrç) de grana utilitat entàs petites e mejanes empreses des territòris occitano-catalans.

d) Era preparacion de plans d'activitats amiadi entara dedicacion d'un projècte comun sus es hons estructurals europèus entath periòde 2000-2006.

e) Un projècte politic e institucionau comun entar avenidor eurocongrès occitano-catalan deth 2000.

f) Totes es activitats que vieràn, de comun acòrd, que siguen interessantes e coèrentes tamb es finalitats deth present protocol.

23 ores

Cine de Vielha:

Prácticamente magia

CLINTON, ABSÒLT DES CARGUES DE PERJURI E OBSTRUCCION ARA JUSTÍCIA

Eth president des Estats Units, Bill Clinton, non serà destituït peth Senat en auer estat absòlt des cargues de perjuri e obstruccion ara justícia. Es fiscaus republicans non poderen guanhar cap des cargues contra Clinton qu'an a veir tamb eth sòn

escandal sexuau tamb era exbecària dera Casa Blanca, Monica Lewinsky. Entà que Clinton siguesse destituït calie ua majoria de dus tresaus parts dera cambra (67 vòts). En cargue de perjuri, ua majoria de 55 senadors, includits 10 republicans, votèc en contra dera destitucion de Clinton, deuant 45 sena-

dors republicans que lo volien expulsar dera Casa Blanca. En çò que tanh ath cargue d'obstruccion ara justícia, eth Senat se dividic en un equilibri a 50 vòts, pes cinc republicans que votèren contra era destitucion de Clinton. Dempús dera votacion, eth secretari deth Senat, en tot complir tamb es nòrmas dera cambra, aurie d'anar tath Departament d'Estat entà notificar ara secretària, Madeleine Albright, es resultes dera votacion. Eth jutge president deth Tribunalau Suprem, William Rehnquist, manèc eth tancament deth judici politic contra Clinton tàs 12.45 ora locau (17.45 GMT). Eth Senat, ja en session regular, debatic ena tarde d'ager mocions sus ua possibla resolucio de censura contra eth president Clinton. Ei eth primèr còp ena istòria des Estats units qu'eth Senat

votèc sus cargues qu'auien pogut provocar era destitucion d'un president elegit. Eth president Andrew Johnson, que sustituïc ar assassinat president Abraham Lincoln, guanhèc en 1868, per un vòt, eth primèr judici politic en Senat. Eth lidèr dera majoria republicana, Trent Lott, didec qu'eth Senat aurie de debatar pendent ues dues ores mocions relacionades tamb era resolucio de censura contra eth president peth sòn comportament en escandal Lewinsky. Totun, eth senador demòcrata Christopher Dodd, elegit per Connecticut, didec aguest matin que practicamente se descarte qu'eth Senat apròve ua resolucio de censura contra Clinton, pr'amor dera oposicion des demòcrates.

CiU, PNB E BNG DECIDISSEN POSSAR ERA SUPRESSION DETH MINISTÈRI DE CULTURA

Era trilateral nacionalista dera Declaracion de Barcelona, formada per CiU, PNB e BNG, acordèc ager eth sòn plan de trabalh entà 1999 tamb era finalitat d'unificar es sòns esfòrcs entà arténher era supression deth Ministèri de Cultura, e que Catalonha, Euskadi e Galícia agen ua preséncia dirècta ena UNESCO. Aguesti sigueren quauqu'uns des tèmas prioritari acordadi pera direccion politica dera Declaracion de Barcelona, qu'ager se constituïc ena capitau catalana. Aguesta direccion ei formada per 4 membres de cadun des partits signanti: Xabier Arzallus, Ricardo Ansoategui, Iñaki Anasagasti e Gorka Aguirre deth PNB; Pere Esteve, Xavier Trias, Joaquim Molins e Josep Camps de CDC; Josep Antoni Duran Lleida, Josep Sánchez Llibre, Domènec Sesmió e Jordi Petit d'UDC; e Xosé Manuel Beiras, Francisco García, Encarna Otero e Francisco Rodríguez deth BNG. Era direccion politica reiterèc era aufèrta de "diàlog" ara societat espanhòla en favor d'ua naua cultura politica qu'arreconeishe era plurinacionalitat der Estat, segontes informèc eth secretari generau de CDC, Pere Esteve, en ua ròda de premsa amassa tamb es lidèrs dera rèsta de formacions e ena quau eth a hèt de portavotz. Es formacions nacionalistes an decidit meté-se a trabalhar e dedicar aguest an a concretar es sones propòstes. Esteve soslinhèc es grops de trabalh que s'encuedaràn dera refòrma deth Senat e deth Tribunalau Constitucionau, der ambit dera lengua e cultura, era incorporacion de propòstes unitàries enes programes entàs pròpèus eleccions europèes e de coordinacion des sòns eurodeputats tamb es d'autes nacions sense Estat. Esteve tanben hec subergèsser un aute grop de trabalh sus eth finançament, en tot indicar qu'era propòsta catalana de pacte fiscau aurà eth "supòrt e era complicitat" des basqui e galhècs. Tot açò se combinarà tamb era difusion dera Declaracion de Barcelona en ambit internacionau, tamb ua amassada d'ambaishadors e era sua presentacion en Parlament europèu. Sus era supression deth Ministèri de Cultura, eth dirigent de Convergència precisèc qu'aguesta propòsta encara

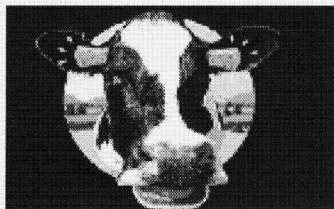
non s'a elaborat e que non se pòt plantejar "deman madeish", senon que cau crear es condicions entà que "com era fruta madura quèigue peth sòn pròpri pes". Afirmèc qu'aguest ministèri non aurie d'existir perque "Espanha non a ua soleta cultura". Eth grop de trabalh sus lengua e cultura tanben premanirà ua auta propòsta sus eth besonh qu'er Estat garantisce per lei era difusion de cine en totes es sones lengües.

SE BARREN ES PÒRTES A D'AUTI PARTITS

Era Declaracion de Barcelona non prevè incorporar nau partits nacionalistes, contràriament de çò qu'es sòns signants auien anonciat en començament. Esteve se mostrèc partidari de non introduir "distorcions" ena clau de direccion creat, en tot indicar qu'era iniciatua a estat "basicament ben traçada". Totun, se mostrèc partidari de contunhar mantient contactes e apropaments tamb d'autes formacions nacionalistes. Es dirigents deth PNB, CiU e BNG non decidiren ager quan se tornaràn a amassar o quan convocaràn eth plen dera Declaracion de Barcelona. Eth BNG a arrenhut a trèir deth document de trabalh ua referéncia ena quau s'apostaua pera non celebracion de cap d'auta amassada enquia concludir eth cicle electorau. Pere Esteve se mostrèc partidari qu'es grops de trabalh hèsqen es sones foncions, en tot qu'a considerat que non calerà ua auta amassada dera direccion politica aumens enquia dempús des eleccions europèes e municipaus de junh e des autonomiques catalanes dera tardor. Arzallus dèc per acabada era fase de "publicitat" dera Declaracion e defenec eth besonh de dedicar ara es esfòrcs entath "trabalh conjunt" perque, segontes eth sòn parèr, "cau veir s'èm capables d'accions conjuntes en dia a dia dera accion parlamentària".

ETH PRESIDENT DERA DEPUTACION DE LHÈIDA IGNORE SE I AURÀ FESTIVAU D'ESCALARRE EN AN 2000

Eth president dera Deputacion de Lhèida, Josep Grau, hec saber ager que "non sai s'en 2000 se celebrarà eth festivau d'Escalarre", ena sua intervencion deuant eth Plen dera corporacion provinciau.

Era promotora Doctor Music comunicuèc delàger er ajornament, enquia juriòl der an 2000, dera quatau edicion deth festivau musicau que se celebre en Pirenèu lheidatan entà redessenhà-lo e aumentà-ne era aufèrta tamb era practica d'espòrts d'aventura.

En Plen dera Deputacion de Lhèida celebrat ager ath matin, lèu tota era session se centrèc ena decision unilaterau dera promotora barcelonesa.

En responsa as explicacions sollicitades pes grops dera oposicion, Josep Grau higeç que "ignori s'ei ua hugida entà deuant, se simplement se tracte d'un 'ridèu de hum' o se i a volentat positiua per part dera promotora de contunhar organisant eth festivau e, coma qu'ac ignori, non me pronunciarè de moment ath delà d'açò que ja è dit".

Eth president dera Deputacion lheidatana,

que reconeiscec que recebec delàger era decision dera promotora Doctor Music "tamb suspresa e tamb ua primèra avaloracion plan negatiua", manifestèc atau madeish qu'eth sòn equip de govèrn "actuarà tamb prudéncia en tot demorar qu'es promotors se meten en contacte tamb nosati e documenten era sua decision entà adoptar eth procediment que calgue".

Grau indiquèc tanben que "era Deputacion enterprenerà es accions judiciaus que siguen de besonh entad aguesta decision unilaterau de rescindir un convèni, mès abantes escotaram eth territòri entà qu'opinen es mès afectadi".

Peth sòn costat, es portaveus deth PSC e PP ena Deputacion de Lhèida, Miquel Aguilà e Pilar Arnalot, respectivament, concordèren en acusar ara promotora Doctor Music de "menspredar es vesins dera comarca deth Palhars Sobiran en particular, e totes es comarques lheidatanes en generau", peth hèt suspèner enguan eth festivau d'Escalarre.

Es portaveus deth PSC e PP acusèren eth responsable dera promotora, Neo Sala, de "pòga sensibilitat e formalitat" e sollicitèren que se retire era confiança a Doctor Music per part dera corporacion provinciau "en demostrar ua manca de credibilitat absoluta".

Edite ETH DIARI
Familia Colomines
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA:
Aula Europa des Pirinèus (Val d'Aran)
Carrèr Doctor Manel Vidal
locau num. 5
(Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)
25530 Vielha-Val d'Aran
Telefon: 973641772
Fax: 973640871
E-mail vivenciaaranesa@ctv.es

Editor e director: Joan-Ramon Colomines-Companys.
e-mail: jrcc@apdo.com

Informatica e dissenh: Marc Colomines i Nadal.

Equip de correctors: Pilar Barès e Xavier Gutierrez.

Equip comerciau: Ramon Agulló i Teixidor.

Impression: Xerox's Document Center 220 ST d'ETH DIARI
en Vielha. Tirada: 1000 exemplars.